

LUNDS
UNIVERSITET

Rektor

BESLUT

Diarienummer V 2025/1301

Datum 2025-05-15

Adressat

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Yttrande över Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk SOU 2024:91

Ert dnr LI2024/02430

Lunds universitet har tagit del av ovanstående och vill framföra följande synpunkter. I framtagningen av detta svar har universitetslektor Marie Appelstrand, Institutionen för handelsrätt, professor Henrik G. Smith, Biologiska institutionen samt professor Cecilia Akselsson, Institutionen för naturgeografi och ekosystemvetenskap, deltagit.

Delbetänkandet av 2024 års skogspolitiska utredning slår fast att målet med utredningen är att, bland annat genom regelförenklingar, möjliggöra ett mer konkurrenskraftigt och effektivt skogsbruk, där ökad skoglig tillväxt och möjlighet till ett ökat uttag av biomassa ska säkra tillväxten och arbetstillfällen. Detta tydliga fokus på produktionsmålet avspeglar sig i flertalet av de författningsförändringar som föreslås. I utredningen framhålls betydelsen av att dessa nödvändiga förenklingar av regelverket behövs för att säkerställa och till och med öka rättssäkerheten, vilket ter sig tveksamt mot bakgrund av flera av förslagen.

En övergripande problematik som snarare tenderar att urholka rättssäkerheten om utredningens förslag genomförs, är dels ersättningen till markägare vid rådighetsinskränkningar (kap. 14, kap. 16.2), där flertalet instrument (till exempel naturvårdsavtal) redan idag är underfinansierade, och där de utvidgade ersättningsmöjligheter som utredningen föreslår, kommer att kräva att staten säkerställer tillräckliga medel för att ansvariga myndigheter ska kunna tillämpa de föreslagna reglerna såsom avses (kap 14.3.1). Istället för att tillämpa

begreppet ”pågående markanvändning” som utgångspunkt för ersättningskrav, föreslås begreppet ”sedvanligt skogsbruk”, med förklaringen att skogsmark som enligt skogsvårdslagen definieras som ”produktiv” ska kunna användas för skogsbruk med allmänt förekommande metoder (trakthyggesbruk). Lunds universitet menar att detta kommer att innebära att myndigheten inte behöver ta ställning till om det är pågående markanvändning eller inte, och att de begränsningar som miljöbalkens hänsynsregler ställer upp, får mindre betydelse.

Förslaget till ett utökat biotopskydd (kap 14.2.2, kap. 16.2), där det generella och enskilda biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § miljöbalken ska utökas med ännu en skyddsform, som enligt utredningen ska benämnas ”skogsmarksskyddsområde” utan att närmare ange hur ett sådant område ska avgränsas geografiskt i skogslandskapet, är en del av den nya reglering som ska ”säkerställa” rätt till ersättning vid inskränkningar i nyttjandet som går utöver vad markägaren bör tåla. Lunds universitet frågar sig mot bakgrund av detta hur markägare som inte anser sig ha tillräckliga kunskaper för att avgöra vad som avses med förbudet mot att ”skada” biotopen enligt 7 kap. 11 § miljöbalken, ska förhålla sig till denna nya skyddsform? Regeltekniken vid biotopskydd är ju annorlunda jämfört med vad som gäller vid inrättande av till exempel naturreservat, där varje förbjuden åtgärd ska anges i föreskrifterna. Detta går ju dessutom emot det som utredningen anser vara väsentligt, nämligen att skogsägaren ska avlastas det ansvar (och den kostnad) för kunskap och inventeringar som exempelvis den striktare tolkningen av artskyddsreglerna innebär.

Den andra problematiken berör tillsynen och efterlevnaden av såväl artskyddsförordningens som skogsvårdslagens regler. Skogsstyrelsen föreslås få ett utökat tillsynsansvar gällande bland annat artskyddet med motivering att det skulle bli mer ”ändamålsenligt” (kap. 12.1.1, kap. 12.2.1), vilket är problematiskt ur två aspekter: dels den höga arbetsbelastning, inte minst gällande fältpersonalen på distrikten, som har präglat Skogsstyrelsen sedan 2006 då myndigheten blev en myndighet med betydande personella rationaliseringar som följd. Dels vad gäller den kompetens i artskyddsfrågor som i dagsläget finns hos Länsstyrelsens personal, som under lång tid har hanterat artskyddsärenden och har specialistkunskap i dessa frågor.

Utredningen föreslår även en väsentligt förkortad tidsfrist för avverkningsanmälan enligt skogsvårdslagen och skogsvårdsförordningen, från nuvarande sex veckor till tio dagar (kap. 9.1, kap. 16.1). Lunds universitet menar att detta är särskilt oroande i belysning av att även förutsättningarna för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken föreslås ändras, då kopplingen mellan avverkningsanmälan och kravet på samråd tas bort (kap. 5.1). Markägaren ska nu själv ta initiativ till samråd om hen anser att det behövs, vilket kanske inte säkerställer att det verkligen sker när det behövs. En förkortad handläggningstid går också emot det grundläggande ansvar som Århuskonventionen ålägger sina parter: att få tillgång till information vid åtgärder som riskerar att påverka miljön i närområdet. Århuskonventionens syfte med detta är att säkerställa en transparent och inkluderande beslutsprocess med tillräckligt med tid för samråd och deltagande av berörda parter, inte minst miljöorganisationer som vill överklaga ett beslut (kap. 4.1.5). Oaktat den digitala utvecklingen vid olika beslutsprocesser, såsom handläggande av avverkningsanmälningar, så kommer det fortsatt att krävas manuella granskningar av en stor del av anmälningarna om Skogsstyrelsen vill tillse att hänsynsreglerna i 30 § skogsvårdslagen efterlevs, och därmed möjligheten att lagföra och utbilda en rättspraxis som kan vara vägledande för den praktiska tillämpningen.

Ett ytterligare förslag till regelförenkling i utredningen är:

”Skogsstyrelsen behöver inte särskilt underrättas om uttag av grenar och toppar enligt 14 § skogsvårdslagen” (kap. 7.1). Lunds universitet anser att detta är problematiskt, eftersom uttag av grenar och toppar (grot) påverkar flera miljömål och därför behöver följas upp.

Utredningen motiverar förslaget främst i en bedömning att påverkan på biodiversitet och markens näringsbalans är liten om uttaget sker enligt föreskrivna riktlinjer. Detta baseras dock på referenser från 2012, 2013 och 2015, medan senare sammanställningar i form av en omfattande syntes från Energimyndighetens Bränsleprogram (artikel från 2017 och rapport från 2018) sätter en övre gräns för hur mycket grot som kan tas ut utan att försämra för tillväxt och miljömål, där förurning och biodiversitet sätter gränsen för ett uthålligt uttag.” Syntesen hävdar dessutom att uthålligt uttag kräver att en rad förutsättningar uppfylls (t.ex. att Skogsstyrelsens rekommendationer om askåterföring efter grot-uttag följs, att främst grot från barrskog tas ut och att högst 70% av grotet tas ut på beståndsnivå), vilket ofta inte

sker i praktiken (t.ex. när det gäller askåterföring). Detta gör att påståendet om att “påverkan på biodiversitet och markens näringsbalans är liten” inte kan anses gälla generellt i praktiken. Utredningen för också fram att anmält grot-uttag dåligt stämmer överens med faktiskt grot-uttag, men i brist på andra data på grot-uttag kan rapporterade data ändå bidra med viktig information.

Beslut

Beslut att avge detta yttrande har fattats av undertecknad prorektor i närvaro av förvaltningschef Susanne Kristensson efter hörande av representant för Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av miljöchef Claes Nilén, LU Byggnad.

Lena Eskilsson

Dokumentet är signerat digitalt, se slutet av dokumentet.